

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 6.

V Celovcu 20. junija 1875.

Leto VII.

Županova Neža in Blagajev Tine.

(Pripoved iz kmečkega življenja.)

(Dalje.)

X. Majevo.

Zvonovi veselo pojó in oznanjajo, da je majevo napočilo. Drevje je s cvetjem potreseno, po travi se rosa leskeče in bilke so od solnčnih žarkov kakor v zlatu in steklu. Lep dan je letošnji prvi maj. Čedna vas se je v praznje oblekla. Poti in steze so čiste in osnažene, pred vsako hišo je čisto pometeno in hiše so olepšane in okinčane, kakor bi se povsod obhajala ali svatba ali pa botrinja. Na mnogih vratih visi venec in kjer je v hiši dekle, tam stojé pred hišo zeleni maji, ki so jih v tihi noči fantje postavili. Dekleta in fantje praznično oblečeni hodijo gor in dol in sem in tje po vasi, očetje in matere pa stojé na pragih in pred hišami in mirno gledajo veselo mladino, saj so kdaj sami tudi vse to počenjali.

Dopoldne se je samo gledalo, poslušalo in šeptalo, ali kakor poldne mine, postane vse glasno. Kmalo se zasliši petje, ukanje, smeh in govorica. Zdaj stopijo fantje iz kerčme, kamor so se bili zbrali, deržé eden družega pod pazduho. Pred njimi koračijo godci, ki režejo smešne in vesele. Truma gre v vas in tu se hodi od hiše do hiše, kjer pobirajo vsak svoje včeraj kupljeno dekle. Tako gredó sparoma k Županu in ko tje pridejo, zaukajo pred hišo. Nežiko pokličejo in dekle pride. „Slava naši majevi kraljici!“ zadoní iz sto gerl. Nežiko zalije rudečica od sramežljivosti, ki je izvirala iz dna duše, ker ne more nikakor razumeti, da jo je taka čast doletela. Oblečena je čisto prosto v belo obleko. Nedro jej kinči kitica cvetek in lasce dišeča roža. Tako stopi k Tinetu. Godci zagodejo in slovesni prehod se gane in vije skozi cvetno polje proti vasi, kjer je zdaj vse po koncu in na nogah. K voditeljem so se pridružili otroci in starci in vsi poslušajo godce in gledajo fante in dekleta, ki

jo koračijo proti prostoru, kjer mogočni maj stoji. Tukaj pod milim nebom na zeleni trati pojó in se veselé, kakor se spodobi poštenim mladenčem in devicam.

To je god spomladanskega časa in posvečen mladim ljudém, za to pa tudi žari vsako serce kakor jasna pomladna cvetka in šala in ukanje se dviga in razlija po zraku. Enaki ticam na šibkih vejah se veselé in vedó se vsak po svoji naravi.

Samo Tine in Neža sta nekaj zamišljena in se resnobno deržita. Razkladata si, česar se bojita in čemur se nadata. Treba jima se bo še boriti in ukrotiti dokaj hude volje. Sila jima preti od očeta Župana. Neža vé, kako so ostre njegove zapovedi, kako terdno se derží tega, kar je obljubil. Težko da kdaj privoli, da mu se hčer omoži s hlapcem. To nadaja Nežiko z grozo in strahom. Ali Tine je serčnejši, v njem je živo upanje in nada pa se zanaša na terdno voljo. Vé, da ga ima Župan rad, zakaj dostikrat se mu je pričó njega nabrano čelo zgladilo, večkrat mu je pri delu vesel in zadovoljen v oči gledal in segel mu v roko, kar je redko koga doletelo, in hlapca dozdej še nikoli nobenega. Zato pa mu preletavajo serce bogati upi, pa tolaži žalostno dekle in da jej vse skerbi prežene, reče na zadnje: „Jutri stopim pred očeta pa te zasnumim pri njem!“

Ne dolgo in zmrači se; veselica se končá. Tedaj se dvignejo godci in spremijo najpred kralja in kraljico k domu, potem pa gre prehod z veseljem in petjem nazaj v vas. Tine in Neža stopata skozi dvorišče in gresta v hišo. Samo oče sedí pri berleči lučici. Kako temno gleda! Čelo mu je namerdano in usta terdo zaperta. Pozdravita ga, ali jima ne odzdravi. Gleda ju izpod čela ostro in dolgo. Hči vé, kaj pomeni ta pogled pa se ustraši in trepeče. Zdaj spregovori z merzlim glasom in jima reče:

„Prišla sta tedaj vendar-le, majev kralj in majeva kraljica! I, to je nova navada tukaj v vasi! Jaz sem tudi svoje dni majeval, ali nikoli ni bilo te navade in pravice, da bi se hlapec prederznil in kupil svojega gospodarja hčer. Danes nisem hotel hčeri braniti, da ne naredim hrupa in govovice; ali take nespodobnosti ne morem nikakor gledati in terpeti. Hlapec naj se derží dekel, pa naj ne sega po hčeri svojega gospodarja, in če se hlapec prederzno upira in ne ravna po tem vodilu, e pa dobro! po tem je najpred pogodbe kraj. Midva sva na čistem. Kar je prav, to je meni vsikdar prav. Tine, jaz sem tebe rad imel, kakor hlapca, ti si me služil vedno zvesto, pri lno, po vsej moči, skazal si se v marsičem odločnega, serčnega, jakega, blagega in verlega človeka, pokazal si, da si možak. Rad rečem, da si mi serce za-se pridobil z nesebičnim ravnanjem, ali včeraj si se spozabil in stopil z mesta, na katerem ti je stati in ker si nastopil druge poti, kakor so meni vseč, več ne moreš ostati v moji hiši. Spravi kar imaš in jutri pojdi z Bogom. Kar pa imam tebi, dete, reči, povem ti jutri, danes je prepozno. Zgodaj pojdemo na pot. Lanko noč!“ In tako jima pomigne, naj odideta. Tine hoče govoriti, ali stari zagermi: „Ne besedice!“ in kakor lev pogleda na oba. Neži se vlijo solze, milo zdihaje začne prositi. Vse zastoj! Oče je serdit in kedar je kdo zdražen,

ne sliši in ne poslušša tudi najjasnejšega serčnega glasu. Terdo zakriči: „Idi, hodita, to mene ne gane!“ In oba gresta iz sobe vsak na svoj kraj.

XI. Stari ovčar.

Kako dolga in pusta je noč, ki jo človek prebije v jezi in muki! Misli so kakor zdvijane in kažejo nenavadne in čudne podobe. Kako vse kipí in bučí! Vročica se preganja po glavi in po žilah in ovije v tmino serce in dušo. Taka se je nocoj godila Tinetu. Večkrat je vstal in šel k odpertemu oknu, da se ohladi, ali nič ni pomagalo, čeravno je ponočna vonjasta sapa pihljala najslajše dišave, sisaje jih iz cvetek in drevja. Hvala Bogu! na zadnje le začne svitati. Vzdigujejo se v jutranji zarji višnjelo gozdnati hribje in tam-le na tihi loki se oglašajo tički in pozdravljajo svitanje. Dan je tolažba. Naslonjen na okno si Tine odganja ponočne pošasti.

Ali kakor solnce posije, že stopi k njemu Župan pa mu hladno reče: „Tu-le v mošnji je tvoja plača, zdaj pa z Bogom in srečno pot!“ In kakor je prišel, tako merzel odide. Tine ga gleda preplašen, ali duša mu je tako zdrážena, da ne more besede dobiti in jo reči terdemu možu, in ko mu beseda le pride, gospodarja že davno ni bilo v hiši.

Zdaj začuje ropot na dvorišči. Kola derdrajo. Pogleda skozi okno in pred hišo vidi zaprežen voz. Oče Župan in mati Županja prideta iz hiše in za njima Nežika vsa objokana in žalostna. Ah, očetova volja je iz raja izgnala oba, ki sta bila vesela in srečna in sta mislila, da sta že na vekomaj združena. Neža joče in stoče in skrivaj pogleda k oknu, kjer Tine stoji. „Z Bogom!“ pozdravi ga hitro in zdihne. Župan pomaga ženskima na kola, vzame bič, sede na voz, požene in konja zadirjata dol po dolini.

Iz okna gleda Tine za njimi. Ah, kako mu je težko na sercu. Z dekletom mu je prešlo tudi mišljenje in čutenje. Sam stoji in roke vije. Ah, ali je res vse pri kraji? Ali mu neveste ni mogoče doseči? Ali se oče ne da omečiti? Ali nima mati za-nj mile in umirljive besede? Ali je res vsemu konec?

Plah gre dol v sobe, v kuhinjo, na dvorišče in iz daleč poprašuje ljudi, kam so se domači odpeljali. Toda Župan ni imel navade dokaj govoriti o svojih namerah. Kam se je peljal in kdaj se verne, tega ne vé noben hlapec in nobena dekla, kolikor jih je Tine prašal. Kaj mu je početi? Gre v svojo sobo in žalosten zaveže, kar ima, in brez slovesa se izmuza iz hiše in se oberne v gore k ovčarju.

Groga ga že oddaleč ugleda: „Kaj pa je tebe tako zgodaj sem prignalo?“ ogovori ga in se šali na dalje: „E, kako je vašemu veličanstvu, svetli kralj? Kaj dela kraljica?“ — Ali kakor opazi oblačno čelo, prestande ga dražiti ter reče: „Za Boga! ti si žalosten; govori, kaj ti je?“

Tine nerad in počasi pripoveduje in beseda mu se terga. Ovčar vidi, kako se mu tresete blede ustnici, ki ste bile sicer rudeče, in kako so mu svetlobo izgubile oči, ki so sicer tako živo blesketale. In ko vidi, da mu prijatelj tako s potertim srcem govori, loti se starca ljuta bol in jezen je na tistega, ki je tega vzrok pa se usti in huduje nad Županom: „Tebe poznam, ti užikovec!

to je prava kmečka ošabnost, tako uporna, terpka, terda, neukrotna, da bi se samemu Bogu uperla, ko bi prišel s sodnim dnevom! Kaj posebnega pa je v tem? Slaboumna puhlost! Lepa hiša in sprestranjeno zemljišče! Ali si mu bil za to zvest hlapec in si mu tako vse po volji opravljal? Ali si za to dal novo življenje njegovi ženi in hčeri in sinu, ko so se takrat iz mesta vozili? Ali si samo za to o povodnji v marcu smerti kljuboval? Ali si se vedno ko možak obnašal za to, da te tako sramotno iz službe izpodi? in to za to, ker si se prederznil pogledati njegovo hčerko? — Taki so bili še vselej, ki so njemu enaki. Precej razsajajo, psujejo in zobe brusijo in vsacega cenijo le po blagu in denarji. Kako preširno se vzdiguje, čeravno je sam na zemljo prikovan! Kakor da bi človek ne bil človek! Ali Bogu samemu gre čast in slava!“

„To pa pravim, jaz mu starem to napuhnjenost. Kako? prašaš. Naj se nauči in naj spozná strast, kedar razklada svojo moč in silo, in ki mu serce na-njo ne veruje in ne misli. Hčer, ki mu jo je Bog po svoji večni dobroti milo in ljubo podaril, varuje in čuva kakor nečimurno blago in zlato pa misli, da more ž njo in njeno dušo po svoji volji in vseči zaukazovati. Tako ravnajo vsi bogatini, bodi-si kmetje ali gospoda, na deželi ali v mestu. Ali ljubezen ima v svobodnem človeku svojo pravico in pred njeno sodbo sta enaka hlapec in gospod. Pošljem jaz tega terdaka v šolo, da se uči te pravice. Zató pusti žalost, bodi veselega serca. Zdaj samo velja, da sta zložna in zložna sta ti in dekle, pa se nič ne boj, Županova hči bo tvoja in nikogar drugega!“

(Konec prihodnjic.)

Serbske kneževine bivalstvo.

(Spisal Leop. Gorénjec.)

V Serbskej so 1866. leta šteli bivalce in našteli so 1,222.000 duš — Serbov, Romanov, Bolgarov, Ciganov, Nemcev, Madjarov in Židov. A Serbov je toliko, da so druge narodnosti le senca med njimi, in v neprestanej skupnosti bivajo med rekama Drino in Moravo. Romani so v zmesi z Bolgari in sè Serbi na desnem bregu reke Morave. Romanov je 123.000, Bolgarov pa le neznamen del. Poleg njih živi v Serbskej nekoliko stotin podomačenih Nemcev in Madjarov, nekoliko Ciganov, katerih so nekateri za trdno ustanovili se v Serbskej — in uživajo vse pravice, kakor Serbje sami, nekateri pa se potepljejo, ter jih le vsled dobrote imajo v domovini; tudi je v mestih nekoliko Židov španske prvotnosti in nekoliko tisoč tujcev, kateri spadajo k sodnosti evropskih poročništev (konzulstev).

Serbje v kneževini so doslé obvarovali svoj slov. značaj, zvlasti na deželi, ker se menj stičejo s tujimi življi. Pravi Serb se odlikuje z ostrim obrazom in s silnimi telesnimi udi. Njegova rast je rajša večja, nego manjša, pleč je širokih; debelakov je Serbov prav malo. Glava je telesu jako primerna, njé verbni del je nekoliko ožat, čelo je dosti obokasto, čeljusti nekoliko pro-

dirajo, nos je srednje velik, često potlačen, tudi ravan, časi pa tak, kakoršen ima orel kljun. Lase ima Serb največ svitlorijave ali rijave, redkejšje černe in močno goste. Moški imajo navadno kratke lase, le duhovniki nosevajo dolge lase in polno brado; meščanje imajo nekateri zalizce, deželanje pa se sploh ponašajo z berkami. Po mestih so ženstvu černi lasje posebna lepota, za tega delj jih navadno černé. Ženske so najnavadnejše srednje velike. Njih obličja so razmerna; po mestih imajo prav lepe obraze. V Serbskej je sploh lepšega ženstva mnogo več, nego v Černej gori, lehke in gibčne pa niso tako, kakor so Černogorke. Serbsko ženstvo srečno posreduje med severnimi Slovankami, Romankami in Gerkinjami.

Redko kje drugje na tako majhnem prostoru nahajamo v kroji tako ogromno različnost, kakor v serbskej kneževini, zvlasti zadevlje to ženski spol. V slehernem kraju in okraji se v noši razodevlje pristna drugačnost. Deželanje imajo najrajši belo platneno obleko, pisan pas, pa rijave ali svitle suknene hlače.

Po leti kmet noseva rudeč fez, ki ima le redko kateri rijav čop, široke svitice (gate), sezajóče prav do gležnjev, po verhi pa platneno košuljo, odperto na persih, opasan je navadno z rudečim suknenim pasom, verhi tega pasu pa ima pripet usnjat pas za samokrese, za medni nabijak, za handžar in za žepni robec; zadaj pripenja k njemu krabico ali mošnjico za naboj (patrone). Ob desnej strani mu visi kratek nož v usnjatej nožnici, kresalo in shramba z oljem, s katerim maže orožje. Na poti imaopersnik (vestijo) s pisanimi prožci, plašč (gunjac), prošit z modrimi vervicami, dolgo albansko puško (dževedar) ali pa novo bojno puško na kapico. Na nogah ima pisane nogavice in opanke iz neostrojene kože. V zahodnej Serbskej kmetje nosevajo iz rujavega suknja hlače, spete pod koleni. Na jugu nahajamo tudi albanskega kroja (noše) prikazni: bel robec, ovit okrog feza, kratek rijav ali čern rokavač z odpertimi rokavi, o dežji pa širok rudeč plašč. Na jugovshodu glave pokrivajo z bolgarsko ovčjo čapko (šubaro), a na vshodu je noša romanska.

Jako krasen je moški kroj po mestih, kjer med uradniki in kupei še nij umaknil se navadnej evropskej noši. Najrajši imajo temno modro barvo. Hlače so iz modrega sukna, turški vrezane, bogato pošite s črnimi vervicami, verhni rokavač je tudi tako okrašen, po zimi pa s kožuhovino obrobljen. Pas je dlan širok, tenak, pisano progast, nekateri pasovi so iz dragega kašmira ali svileni. Košulja je iz nežnega platna, bogato prošita, verhi košulje oblačijo, kakor karmin, rudeč persljak (vestijo) sè zlatimi vervicami. Samokrese imajo sè srebrom okovane, krabice za naboj pa so zlate; fez diči dolg, moder čop, nogavice nosijo bele ali pisane, čizme pa globoko izrezane.

Ženske na deželi si posebno različno krasé glave. V Belem gradu se dekleta češejo z leve plati na desno stran; lase si s cveticami in z novci spletajo od ušes nazaj; lase nad čelom si prirezujó in v krožce zvijajo jih, da čelo objemajo drug pri drugem. Po mnogih krajinah in po mestih dekleta nosijo majhno rudečo čapko s tesnim čopom, okrog te čapke pa se vijo lasje; tako uredjene lase dičijo s cvétijem ali pa z bliskotnimi novci. Na deželi žene

se ne pokrivajo s fezom, temuč nosevajo pokrovko, obogačeno z novci in s tračjem zvezano pod brado. Pokrovki z verha nazaj seza cvetličasta ruta.

Bogatinke imajo tračje, s katerim si pokrivko priterjajo pod brado, posuto s srebrenimi novci, zato se človeku zdí, kakor bi njih obrazi bili med kakimi okvirji. Na zahodu žene nosijo okrožno pokrivalo z belim robcem, ki mnogo-nagubljen visi nazaj; v Požarevecku imajo čapke spredaj gosto z novci obogačene, lasje so skoro popolnoma zakriti, v Kruševcku si lase na sencih spletajo v jako široki kiti, kateri krasé z velikimi novci in nazaj devljó; na temenu si priterjajo s pavjim perjem odičen dijadem, s katerega nazaj visi bel robec in proga, gosto posuta z novci. Poglavje na jugu je jako lepo in spominja na italijansko krasnoglavje.

Serbskega ženstva obleka je sicer prav enolična. Najvažnejša je iz domačega platna debela košulja, sezajoča do gležnjev in bogato s pisano volno prošita, na persnem razporku, na naramnicah in po rokavih. Domá in vnej verhi nje najrajše nosevajo le spredaj in zadaj pisane zastore, pas in tam pa tam kratko, spredaj odperto suknjico. Verhna obleka, ki jo doma redko kedaj imajo na sebi, ta je bela suknja brezi rokavov, spredaj odperta in olepšana s pisanimi prožci in cveticami. Na nogah nosijo tudi pisane nogavice in opanke. Ženske imajo rajše, nego vse drugo, različne in bliščeče dragotine: bisere, novce, katere v širokih verstah razobešajo okrog vratov in po persih, — naramnice, medne ali iz biserov, pa uhane in perstane.

Meščanke jako srečno posnemljó vshodno in zahodno obleko. Glave si baš mično dičijo. Na zadnji strani glave jim čepí majhen fez, okrog katerega se vije široko pletivo las, okrašenih s cvetjem, zlasti z vertničnim popjem. Zaročenke nosijo fez sè srebrom, sè zlatom, ali z biseri posut tako gosto, da rudečine ni ne vidiš. Kar smo uže opomnili, meščankam so černi gosti lasje važni, posebna lepota; za tega delj si jih černé, mnoge pa si jih nameščujó s tujimi lasmi. O porokah nevestam pripenjajo poleg kite okroglo olepšavo, posuto z novci ali z drugimi dragotinami.

Poleg pobarvanih las imajo ženske tudi pobarvane obervi, lica si lepotičijo belo in rudeče, tudi ustna si rudé. Da to nij zdravo koži, vsak lahko umeje sam o sebi.

Meščanke se oblačijo tudi v bogato prošite, skoro prozorne košulje. Črezi rami jim visi svilen robec, kateri svobodnim bolj, zaročenim pa menj krije persi. Kjer se rute križajo, tija dekleta vtičejo ali pripenjajo majhne kitice ali šopke krasnega cvetija, žene pa poetiški bliskotne novce. Tudi meščanke si rade dičijo vratove. Verhi košulje nosijo suknjico iz težke svilene robe — rudečkaste, zelene ali modre; njena rokava sta ugodno odperta. Suknjica je bogato prošita sè zlatom in srebrom, ne krije persij in seza do pasu iz težke robe, njegova dolga, okrašena konca visita spredaj ob krilu, evropski vrezanem in iz pisane svilene robe. Žepna ruta je zlato prošita, pahalica, šopek, široki zapestnici in množina perstanov, vse to pa zveršuje toaletto (lišp). Obleka je največ živo svitla, moški pa imajo rajši temotno.

Serbi so doslé ohranili mnogo lepih odrastkov svojega národnega značaja. Različni družabni in mednarodni vplivi so tudi do njih imeli toliko moč, da v marsikaterem oziru lahko poznamo takega stikanja sad, ali ves ta vpliv vendar nij prekvasil jih tako, da bi bil promenil serbskega národnega značaja bistvenost. Razun za družinsko življenje, — ljubezen do ljubke domovine, do njene velikosti in svobode, — odločnost, ki zameče vsako jako sužnost — sama svojo in kogar si bodi drugega, te krasne lastnosti ne dičijo le omikanih Serbov, temuč precej veselo cvetó tudi sploh po Serbskej. Neomajljivo veren je Serb starodavnim in podedovanim običajem.

Serbje so sploh zložni in gostoljubni sinovi matere Slave. Njih bojne kreposti, katere so uže Carigrajci hvalili, znane so vsej Evropi. Z njih ponosno samosvestjjo se sestri varnost, pa tudi premetenost. Serb ne zameče nikakoršnega prida. Serb ne kani, pa se tudi kaniti ne dáde nikomur. Svoje pravice nikoli nobenej živej duši ne izdade, sodba mu mora osodo določiti o slehernej nepriliki, o katerej najboljše brani in s prodko besedo zagovarja svoje pravo. Prepir ga jako lahko razpali, a le redko kedaj prime za svoje orožje. Kervna osveta (maščevanje) Serbom nij običaj. Sploh smemo terditi, da Serb o svojih dejanjih severno korenito premišljenost jako srečno edini z odločnostjo in italijansko vskipelostjo.

Da-si je Serb ostroumen, vendar je vdan skrivnostnosti (misticizmu), rada ga moti tudi dozdelnost in praznovernost. Poleg svoje národne vere ima tudi vero v mnogo ugodnih in neugodnih prikaznij, katere prorokujó srečo ali nesrečo. Človeške in domače živadi bolezní Serb meni, da izvirajo iz čaralnega vpliva, n. pr.: iz urokov, iz snitka sè zakleto zverjo itd., za tega delj po svèt in pomoč zahaja mnogo rajši h kakej „modrej“ staruhi, nego k najslavnejšim zdravnikom.

Vsaka bolezen ima svojo rastlino, to je vera, močno razširjena tudi po Serbskej. Ali zdravilne moči Serb ne pripisuje natornej rastlinskej moči tako, kakor obredom o zdravljenji. Če se bolezen neče umakniti navadnemu sredstvu, pokličejo zagovarjalko. Bolnik mora na tla leči tako, kakor je dolg in širok, herbet mora izbokniti; okrog njega naspó soli. Zagovarjalka nekoliko potov stopi éez-enj, križe dela mu na herbti in o tem godernja in zagovarja bolezen. Dostikrat bolnika zanesó v kako čudodejno bogomoljo ali v samostan. Če vse to ne pomore, vse zvernejo na neodbitno osodo ali pa na kako čaralnico, da mu je ta naredila. Take čaralnice po noči letajo okrog, promenjene v metulje, v kokoši, v avdrače (purmane) itd., najrajše moré otroke v zibelih. Moškemu se s čarodejnim protom dotakne leve persne bradavice in skozi odpertino, ki vstane vsled tega dotika, izjeda mu serce. Luknja se vselej zopet zaceli, da se nič ne pozná, ali takov moški veni, in ée delj časa hodi na-nj čarodejka, mora nasposled revež umreti. Pa velika dobrota je to, ker se čarodejke grozno bojé česna, zató se o božiči Serbje oterajo s česnom, da jim vse leto ne mogo kvarne bití čaralnice.

Serbje se ne sramujejo, ter ne ogibljó drug drugega, vsi stanovi, bogatinje in siromaki medsobno obéujejo jako prijazno, prav nič prisiljeno ne. V

Serbskej se umeteljniških in težaških stanov moči baš nič ne razlikujejo, kar nam dokazuje to, ker ves narod vlada tista volja, tista zahteva, — in ker ves narod, kakor en mož, skerbi za svojo vlado in za orožje prijemlje jej na brambo.

Serbje so svetu znani, da so znameniti národní pesniki in navdušeni godci, o čemer nam nij treba dalje pisati, saj je to korenito znano lahko omikanemu slovenskemu svetu, pa tudi našemu priprostemu národu vsaj nekoliko. Kaj malo pa jih veseli obrazujoča umetelnost, a najmenj so jim na mari navadna rokodelstva. Serb je lehkega, berzega uma in tudi sicer svojo spretnost spričuje sè zgotavljanjem skromnega pohišja in domačega orodja. Da bi pa odbral si za životni poklic kakovo rokodelstvo, k temu ga ne primora nihče. Serb méni, da rokodelstvo nij česten delež in da je moškega nevredno. Vlada je zaloge ustanovila za rokodelske učence, ali malo si je pomagla z njimi. Serb je najrajši ali uradnik ali pa vojščak, kar najbolje sè svojo različnostjo ugaja njegovemu živemu značaju.

Zmernost je najkrasnejša serbska krepost, a poleg nje se doslé odlikuje prava staroslovanska gostoljubnost. Izmed iger in zabav je Serbom najljubša godba s plesom vred, zlasti drago jim je jugoslovansko kolo. Igranje s kartami se je v Serbsko priteplo stoperv o novejšej dobi. Loterija in igre na srečo in nesrečo (hazardspiele) so Serbom ostro prepovedane, pač pa vlada podpira vsakojake vaje z orožjem, beganje na stavo in lučanje s kamenjem. Ženstvo se zvečer kratkočasi na svojih shodiščih in prediščih, a moštvo jih ne smé motiti, kedar pa vendar-le o priliki razkali njih veselje, zadene ga kazen.

Ljubezen do roditeljev in čest do modre starosti ima globoke korenine serbskej mladezni v sercih, baš velika svetost edini tudi brate in sestre. Z néžno ljubeznijo, — da, navdušeno se Serbka okleplje svojega brata. Njegova hrabrost o vojski, njegova slava je nje največi ponos. Za tega delj ima brata veliko rajša, nego svojega zaročenca ali soproga, a brat je sestri najvernejši varuh, brat straži nje čest, — brat je nje osvetnik (maščevalec). Srečen je le, kedar ima sestro, a srečna je deva, kedar ima brata; tudi pobratimi se ljubijo tako verlo.

To so Vam, predragi bratje Slovenci, glavne čertice o serbskem življenji. Pa užé samo le-te nam pričajo, kako so naši južni bratje vredni, da bi se krepko razvneli za nje. Če pa hočemo ljubiti se in če hočemo pomagati drug drugemu, moramo se najpopreje spoznati, torej sem Vam narisal ta obrazek naših serbskih pobratimov.

Zdravica.

(V konjiškem okraji zapisal Iv. G. Naglič.)

Stoja, stoja lepo polje,
V sredi polja lipka stoja —
Lepa lipka zelena;
Pod joj je hladna senčica,
Nat prebiva mat' Marija,
Vsa nebeška tovaršija,
In ta troštar sveti Duh;
Pa le (Miha) živ' Te Bog! —

Narodna pesen.

(V Žrečah na Štirnem zapisal J. Kovač.)

V slovenski gorici vinogarček 'mam,
V slovenski gorici vinogarček 'mam;
Oja, oja, vinogarček 'mam.

Z vinjekom zlatim obrezo ga bom,
Z vinjekom zlatim obrezo ga bom;
Oja, oja, obrezo ga bom.

Z dobrim gnojam pognoju ga bom,
Z dobrim gnojam pognoju ga bom;
Oja, oja, pognoju ga bom.

Z motkoj jeklenoj okopo ga bom,
Z motkoj jeklenoj okopo ga bom;
Oja, oja, okopo ga bom.

Z žlahnim koljam obstaviv ga bom,
Z žlahnim koljam obstaviv ga bom;
Oja, oja, obstaviv ga bom.

Z židoj zelenoj obvezo ga bom,
Z židoj zelenoj obvezo ga bom;
Oja, oja, obvezo ga bom.

Z mojoj rokoj oplev ga bom,
Z mojoj rokoj oplev ga bom;
Oja, oja, oplev ga bom.

Grozdje dozori obtargo ga bom,
Grozdje dozori obtargo ga bom,
Oja, oja, obtargo ga bom.

V klet ga znosim in prešo ga bom,
V klet ga znosim in prešo ga bom;
Oja, oja, in prešo ga bom.

V sode natoču in piv ga tud' bom,
V sode natoču in piv ga tud' bom;
Oja, oja, in piv ga tud' bom.

Parjatle povabu, tem piti bom dav,
Parjatle povabu, tem piti bom dav;
Oja, oja, tem piti bom dav.

Zahvalmo Bogá, ki vince nam da,
Zahvalmo Bogá, ki vince nam da;
Oja, oja, ki vince nam da.

De bi le zmerno vživali ga,
Z greham kar na žalili Bogá;
Oja, oja, z greham kar na žalili Bogá. —

Resnična dogodba.

(Spisal Mérovčkov Prostoplav.)

Kjer je najhujša sila,
Je roka božja najbolj mila!

Huda zima vladala je 18 . . . leta na Ogerskej. — Na navišjej skrili Karpatov sedi sivolasi zimski starec, stresa si raz brado ivje, pa posipa snežene muhe krogi sebe.

Ledena burja brije po dalekej pusti, ter s snegom zametava pota. Ne-prenehoma sneži že četerti dan. Vse živali so se poskrile v varno svoje zavetje: ni je čuti krogi žive duše. Zdi se, kot bi bilo izmerlo človeštvo, ter posedlo grobove. Blagor mu, ki zamore biti v toplej stanici, ali vsaj pod streho.

Tam po pusti mlad husar vodi čilega konjiča za zderhnjeno uzdo. — Dano mu je bilo povelje, da jako važno depešo prinese v sedem mil oddaljeno mestece, kjer leži polk njegov. Posebno važno, silno mora biti poročilo, kajti načelnik mu je oostro zaukazal, da naj hiti in se gotovo poverne že v noči: ter protil mu s hudo kaznijo, ako bi se kjerkoli si bodi, zakasnili.

Mrak je jel polegati po tihej, mirnej naravi; vedno še cepajo snežene muhe, da človek komaj dva koraka vidi pred-se. — Hudo je mlademu husarju pri srcu, ko premisli, da mu ne bode moč spolniti povelja, kajti zgrešil je bil pot do čista. Tanka bolest prodira mu persi, ko previdi, da bode moral prenočiti pod milim nebom, — v snegu in mrazu. Konj, truden vsled dolzega pota, jame mu pešati; prisiljen je, razjahati ga in peš iti dalje. K sreči zagleda samotno drevo. Tje žene konja; priveže ga za vejo, tesneje si pripaše sabljo, vtakne k sebi svoja samokresa i važno pismo, ter gazi dalje po snegu.

A zima nima usmiljenja s sirotejem. Neprenehoma sipa nizdolu, kot bi se „tergali berači“. Ubožec vse križem blodi po visocem snegu, a nikjer luči, nikjer kacega glasa. Smertno truden že hoče leči na sneženo postelj, pa pre-maga se. Iz tesnih persi pošlje gorečo molitev k onemu v višavo, ki je oče vsem nesrečnikom, ter potolažen gazi dalje; in glej, kmalu zagleda luč v daljavi, ter konečno dospé do človeškega bivališča.

Na bregu derečega potoka stoji samotni mlin. Gostoljubno ga sprejme mlinar, ko mu husar pové svojo nezgoda, ter ga pelje v sobo. Obljubi mu, da zaukaže svojim ljudem, da mu gredo iskat konja, in da ga prihodnje jutro sam nekoliko pota spremi proti K. A husar prosi le, naj mu da nekoliko večerje, in da mu že nocoj pokaže pot, kajti silno važno poročilo nosi pri sebi, ki mora že nocoj biti na svojem mestu; razloži mu tudi, da mu je stotnik protil z ostro kaznijo, ako se že nocoj ne poverne domu.

Med tem pripeljejo mlinarjevi hlapci konja, kojega so bili srečno našli. Mlinar sam ga žene v hlev, naloži mu v jasli dišeče kerme in rumenega ovsca, ter mu zaukaže prinesiti vode.

Ko oskerbi konja, poda se k gostu v hišo.

Mladi husar je kot prerojen; veselje mu sije z obraza. Radostno pogleduje gospodar gosta, vidè, kako izverstno mu diši večerja. Tudi dobre kapljice ne manjka.

Po večerji veli mlinar, naj se prinese še bokal starine, in da se v stran-skej sobi postelje postelj za husarja. A čversti vojak, dobro vedé, kaj je služba, z močjo odbija ponudbo, da prenoči; lepo se zahvali za gostoljubnot, ter hoče odriniti. A verli mlinar nikakor noče prepustiti, da se mu odpravi gost. Verlo se mu je bil priljubil vsled možkega značaja. Vgovarja mu na moč, rekoč, da gotovo v novo zaide, ker mu niso znana pota, da potem lahko zmerzne, da ga lahko napadó voleje. Ko mu še zagotovi, da vse okoliščine poroči stotniku, do-voli jaki husar, da ostane.

Mlinarica pride po dokončanem delu, katero je bila imela v kuhinji, v sobo, ter prisede k mizi. Husar pripoveduje dogodjaje iz svojega življenja, a največ bavi se z malima mlinarjevima sinoma, katerima zeló dopada obleka husarjeva, a največ pa sablja. Ne mirujeta preje, dokler jima ne obljubi oče, da jima na prihodnjem semnji kupi sablji.

Zvunaj pa krogi oglov piska burja, a moč njena se zastonj vpira ob terd-nem zidovji. Zdajci nekdo nekoliko terdo poterka na vrata. Mlinar berzo vstane, zaneti svetilnico, ter gre odpirat.

Čestitljiv star menih vstopi. Dolga rujava halja ga krije; prepasan je z vervijo, na kateri visi molek. Čestito mu visi siva brada po persih, ki mu sega do pasu; v roki nosi veliko razpelo.

„Hvaljen Bog!“ pozdravi menih. „Na veke!“ mu je odgovor.

„Dobri oče, zašel sem; bode li moč, pri vas dobiti ležišča? Bog vam bode povernil stotero!“

„E, se bo že kaj dobilo. Le prisedite k mizi. Liza prinesi še bokal vina, pa poskerbi za malo večerje, potem pa še drugo postelj postelji v stranskej sobi. Čestiti oča!“ nadaljuje proti menihu, „skupno boste spali nočoj s tem vojakom. Tudi njega je privedlo hudo vreme le-sem.“ Nato mu na kratko razloži, kako je prišel husar v mlin.

Nekako osupel je menih, zvedevši, da bode tudi husar prenočil v mlinu; čudno se mu zasveti oko. Mladi husar zapazi to, in neznan sum obudi se v njem. „Kaj, ko to ne bi bil menih, nemara kak lupež?“ Ne čerhne ničesa, a ojstro opazuje meniha.

Čestokrat pogleda menih med večerjo na husarja; vidi se mu, da mu ni kaj posebno po volji, da je prišel v tako družčino. Husarja to obnašanje zmirom bolj poterjuje v njegovem sumu.

Po večerji jame pripovedovati menih, da je iz bližnjega K. Poklicali so ga bili k necemu bolniku. Vračaje se domu, zašel je bil, ter slučajno prišel do mlina, kjer so ga bili gostoljubno sprejeli. — Nato jame izpraševati otroka iz kerščanskega nauka, in ker odgovarjata jako vgodno, podari vsacemu lepo podobico, ter jima pripoveduje dogodjaje iz svete zgodovine.

Ura bije deset. Husar prosi, da bi se smel podati k počitku, kajti truden je bil in prihodnje jutro menil se je rano podati na pot. Vošči vsem lekho noč, ter odide v stransko sobo spat.

„Kaj me je tako čudno pogledoval ta menih? Nekak besen ogenj mu sije iz oči; kedar me je pogledal, menil sem, da me hoče prebosti z očmi. To ni meniško! — A kaj, ko ne bi bil menih?“ Take misli prošinjajo husarja, ko se razpravlja. Da-si truden sklene, da ne bode zaspal, temveč pazil, kaj bode počenjal menih. Izdere sabljo, položi si jo tik sebe pod odejo, ter si pripravi nabita samokresa pod vzglavje.

Uro pozneje vstopi menih. Glasno herčanje znači mu, kako terdo spi husar. Postavši svečnik na mizo, odloži razpelo, poklekne, ter jame opravljati svojo večerno molitev. — Tako iskreno husar, ki le navidezno spi, še nikoli ni videl moliti. Ze meni, da se je bil zmotil v tem človeku, in hoče zaspati. Zdajci pa vstane menih, gre k husarjevi postelji, ter pravi: „Verlo truden mora biti vojak, da tako spi!“ To husarja poterdi v sklepu, da hoče premagovati spanec in dalje opazovati meniha.

V novo poklekne menih, ter zopet moliti jame. Čez nekoliko časa zopet ide k husarji, ter pravi: „Zelo utrujen je husar, ker tako terdo spi?“ Pogledavši na uro v tretje poklekne, ter moli dalje. Husar, akoravno ga menih meni spečega, vedno še opazuje starca. Ura vdari polnoči. Hipoma vstane menih,

gre v tretje k husarjevi postelji, ter glasno pravi: „Kako terdo spi ta husar!“ A vojak se ne gane.

Menih odpre duri, ki peljejo v mlinarjevo spalnico. Nikdo se ne gane; čuje se le enomerno sopenje gospodarja, žene in otrok, — znamenje, da nikdo ne čuje.

Menih pripre duri, ter pravi: „Husar nas tako ne bode motil; spi terdo, kajti vtujen je vsled dolge ježe!“ — Pa gre k oknu, je odpre, ter natihoma zažvižga. Husar tudi za odgovor čuje tenak pisk, a ne gane se.

Menih stopi od okna k mizi, ugasne svečo, izvleče iz nedrij lupeško svetilnico; katero vžgé, ter si jo obesi na pas. Prizdignivši haljo izvleče samokres; potem poprime razpelo, je razdvoji, ter iz njega izvleče — dolg nož. S samokresom v levici, z nožem v pravi tiho odpre duri, ter se po perstih splazi v mlinarjevo spalnico.

Zdajci skoči tudi husar iz postelje. Prepričal se je, da je menih le lupež, in da je vporabljal meniško haljo le kot sredstvo, da si otvori vhod v mlin in prevari ljudi. S sabljo med zobmi, v vsacej roci nabit samokres, splazi se tiho k durim, ki so bile le priperte; lahko vidi vse, kaj počenja menih.

Po perstih bliža se menih spečemu mlinarju, ki se ne gane. Že je pri njem, že je bil vzdignil roko, da zabode nesrečnega mlinarja, — še trenotek, in po njem je, — a zdajci zagromi strel iz husarjevega samokresa, in s prestreljeno črepinjo se zverne hudobnež na tla.

Mlinar z ženo plane kviško; husar urno užge luč. Strašan pogled! V svojej kervi leži stari menih na tleh!

„Nesrečnež, kaj ste učinili!“ zavpije prestrašeni mlinar. „Oj, tacega požobnega moža, pa usmertiti!“ zajoče mlinarica.

„Ha, lupeža sem ustrelil! Le trenotek naj sem prišel pozneje, in mertva sta oba.“ Naglo jima pove vse. Na tleh ležeči nož, samokres in svetilnica so priče, kacega rokodelstva je bil umorjeni. Husar mu še prizigne haljo, in gléj — za pasom mu tičé samokresi. „A nevarnost ni še pri kraji“, nadaljuje husar; „več lupežev mora biti tu, kajti na pisk oglasilo se je bilo temu lupežu tudi z žvižgom.“ In res, že se čuje, da se zunaj sekajo hišna vrata. — Na steni visite dvocevni puški, ki ste radi pogostih lupeških napadov zmiraj nabiti. Husar popade eno, opaše si sabljo, ter si utakne drugi samokres za pas, pa hiti venkaj na dvorišče; mlinar z drugo puško pa za njim. — Prevotljena so že vrata na enem kraji; zdajci prispeje husar, pomeri, — dva strelja in dva hudobneža se valjata v svoji kervi; še tretjega podere olovnica iz samokresa. Mlinar še k strelu ne pride, kajti ostali lupeži pobegnejo, preje pa še zapalijo tik mlina stoječo šupo.

Mlinarica z otroci skoru pogine od strahu. — Posli z mlinarjem in hlabrim husarjem vred branijo hišo, ter pogasé ogenj. Šupa je bila pogorela do tal, a ker je bila lesena in prazna, ni bilo dosti škode. — S solzami hvaležnosti v očeh objame mlinar svojega rešitelja. — Mertve štiri razbojnikje spravijo v stran, a spatí ne zamore nijeden več.

Zjutraj rano se odpravi husar na pot. Hvaležni mlinar mu ponudi veliko svoto denarjev, kajti premožen je bil. A verli husar noče vzeti ničesa. Še-le ko mu jame tudi mlinarica prigovarjati, ga vzame, rekoč, da ga pošlje svoji ubogi, stari materi. Ginljiva je ločitev. — Mlinar ga še spremi v K., gre ž njim k polkovnemu poveljniku in ga opraviči onda. Poveljnik le pohvali verlega vojaka, ter pristavi, da hoče oni čin poročati carju. V kratkem pride iz Beča povelje, da se hrabremu husarju podeli zlat križec za zaslugo. Velika svečanost je bila, pri kateraj je bil nazoč tudi mlinar z družino, ko so pripeli mlademu husarju čestno znamenje na hrabre persi. Poveljnik ga v očigled njegovih tovaršev javno pohvali v posebnem govoru, ter ga jim stavi v izgled. Tu tedaj se je dvojno uresničila prislovica; ki je naslov temu spisu.

Karol Dürnwirth.

(Životopisna čertica, spisal Lambert Ferčnik.)

(Dalje.)

Tudi svojih rejencev se spominja v oporoki ter jim v slovo govori pri-serčne in prav očetovske besede: „Dragi, v Kristusu ljubljeni sinovi! Rejenci duhovnega stanu! Čujte in vtisnite si globoko v serce slednje moje besede: Prosite Gospoda za-me, da mi bode milostljiv sodnik, da me ne obsodi, če sem po izgledu sv. Frančiška Salezijana Vam morebiti preveč spregledal, ali katerega izmed Vas pohujšal ali vžalil. O da bi moje prošnje, moji nauki, moji opomini zaželjenega sadu rodili! Spomnite se mene, ko bote stopili pred oltar.“

Svitli knezoškof so pripoznali njegove zasluge, ter mu jeseni leta 1865 podelijo čast knezoškofjnega duhovnega svetovalca.

K. Dürnwirth prijatelj Slovenščini.

Karol Dürnwirth je res ljubil Slovenščino in tudi zaradi tega so ga nekteri pisano gledali, drugi mu zamerili. S svojo ljubeznijo do milega jezika svojih starišev vendar ni delal nobenemu krivice in gotovo se ne more najti nihče, ki bi mogel dokazati, da je le krivo besedico izrekel do katerega drugega naroda. Na svoji prvi duhovno pastirski službi je spoznal slovenski narod ter ga je ljubil do smerti. Prepričal se je v semenišči, da bode mogel mnogo več koristiti, če zna oba deželna jezika, zatorej se je prav resno začel učiti Slovenščine.

Kako se je D. slovenski učil? Prijatelj D. o tem sporoča:

„Od svojih starišev ni slišal slovenske besede: od njih se ni naučil slovenskega jezika. Vendar je dobro vedel, da oče in mati rojena Nemca nista. Mikalo je D. maternega jezika se naučiti in kmalu je k temu dobil priliko. Ko so rajni gosp. špiritual Pikl nam bogoslovcem, ki smo vstopili v semenišče, naznanili, da bodo vsak teden eno uro slovenski jezik učili, so povabili tudi

Nemce, naj se tega nauka vdeležé. Karol se berž da vpisati ter nekoliko tednov k nauku hodi, ali kmalo zopet serce zgubi, ker se mu nemški součenci posmehujejo in ga strašijo s tim, da se Nemec nikdar ne more naučiti slovenskega jezika.

Bili smo že v tretjem letu bogoslovja, kar mi pravita Vr. in Tr., dva Lavantinska bogoslovca, ki sta D. posebno čislala: „Karol, ki je tako rahločuten, se nama zdi bolj pripraven za Slovence. Kaj bi bilo, ko bi ga hotel ti slovenski učiti?“ „Rad storim,“ njima odgovorim, „če je D. tudi po volji.“

11. novembra l. 1849 začneva se že učiti, najprej po Janežičevi slovnici, pozneje rabiva Muršečevo slovnico in Jarnikov Etymologikon. Vsak den sva se učila po spalnici se sprehajaje. Zraven pa je imel priložnost tudi z drugimi bogoslovci na sprehodih se vaditi v slovenski besedi.

Učil se je jako marljivo, da sem 11. junija 1850 več dobrih prijateljev na njegovo preskušnjo povabiti mogel. Vsi so poterjili, da še marsikteri rojen Slovenec ne zna tako pravilno govoriti in pisati. V šolskih počitnicah mi je več slovenskih pridig pošiljal, naj mu jih popravim. Spoznali so tudi tedajni g. špiritual Sorčić, kako zmožen je D. slovenske besede in naročijo mu, naj napravi slovensko pridigo za god vseh Svetnikov. — Kmalo je doveršil svoje delo in na omenjeni praznik je stopil on prvi izmed svojih slovenskih součencev na pridiznico. — Med poslušalci je bila tudi njegova mati, ki je od veselja solze točila, ko je svojega sina pervikrat slišala pridigati v priučnem maternem jeziku. V 4. letu sem ga še učil razne raznorečja po Koroškem navadne, da bi ljudi ložej razumel. Kako hvaležen mi je bil za to, dokaže priložen list. „Tri tedne so minuli, odkar so me vis. čast. mil. knezoškof vprašali ali bi šel za duhovnega očeta v semenišče in 14 dni je že, kar sem pervikrat v semeniški kapeli sv. mašo bral. Za Bogom in knezoškofom se moram tebi zahvaliti, da sem dobil to službo, ktere gotovo ne bi bil dobil, ako ne bi se bil po tebi slovenski učil. Hvala, serčna hvala tebi, dragi prijatelj!“

Družbi in bratovščini sv. Mohora bil je ud od njenega začetka in dolge leta tudi odbornik. Mnogo del in opravil je prevzel in doveršil v korist bratovščini; pregledoval je spise, vdeleževal se je odborovih sej in pripomagal tudi pri odpošiljanji družbinih knjig. Vse to je delal brezplačno iz gole ljubezni do koristne stvari in do ljubega naroda.

Ko je lete 1863 rajniki Anton Janežič zaradi bolehnosti šel na odpust, je rajni Karol blagovoljno prevzel njegovo namestovanje v I. in IV. slovenskem oddelku na gimnaziji in si s tem nakopal k svojim prejšnjim obilnim opravilom še nove skerbi.

Z veliko skerbljivostjo je gojil milo Slovenščino v semenišči. Imel si je za sveto nalogo, svoje bogoslovce vaditi v lepem, gladkem slovenskem jeziku. Svoje misli v tej zadevi je izrazil v dopisu „Slovenskemu Prijatelju“ l. 1859, iz kterega posnamem le-te verstice. „3. oktobra smo začeli novo šolsko leto v tukajšnjem semenišči. Bogoslovcev je 37, izmed kterih 22 Slovencev. Lehko se vidi po ovem številu, da naši slovenski mladenči še radi v duhovni stan stopajo. Temu se ne bo čudil tisti, kteri pomisli, da je med Slovenci sveta

vera še prav živa. Kedar ob nedeljah in praznikih po slovenskih krajih v cerkev stopiš, vidiš, da ljudje še radi v cerkev hodijo in božjo besedo poslušajo. Posebno pa so veseli, kedar domačemu pastirju beseda božja na leci gladko teče. Posebno se ljudem močno dopada, kedar se jim božja beseda ne tako po kmetiško, temuč bolj pravilno, bi rekel, bolj po gosposko oznanuje.

„Velikokrat se pri nas zlata vredne resnice naše sv. katoliške vere v popačeni, nakerpani, beraški obleki oznanujejo. Kako bi se mogle te napake odpraviti? Meni se zdi, da bo veliko pomagalo, ako se bo na to gledalo, da bojo bogoslovci, kedar se učijo slovenski pridigovati, pravilno govorili . . . Jaz sem sam skusil, ko sem med našim ljubim slovenskim ljudstvom pastiroval, da se ljudem pristudi, kedar jo kateri gospod čisto po kmetiško zarobi . . . Doma govorite, kakor hočete, božjo besedo in šolski nauk pa oznanujte spodobno in častno, po gosposko slovensko, da ljudje ne bodo več rekali: „Te gospod so Zilan, te Rožan, te Pliberčan, temuč da porečejo: Slovenec so, ljubi nam so, lahko jih zastopimo!“

Tako je Dürnwirth o Slovenskem jeziku mislil in tudi delal. Pričujejo mi to sledeče verstice, ktere mi piše rajnega nekdanji učencec in rejencec.

„Kar se spominjam, so bili r. g. K. Dürnwirth ves čas učenik slovenskega jezika za bogoslovce. Nemce, ki so slovenščine hotli se priučiti, so posebej podučevali v svojej izbi. Poznam nektere, ki so se do dobrega naučili našega lepega govora. Kedar so taki pervikrat očitno slovenski pridigovali, to je bilo njim na veselje, radi so takrat sami šli poslušat.

Njih učenci so imeli tudi vsi prav njih prijetno izgovarjanje besedi; to mi je močno dopadlo. — Nektere bolj vajene Nemce in nas rojake Slovence so podučevali vsa leta ob nedeljah od 11—12. ure ob poldne. To podučevanje je bilo prav za prav le vaja v katehiki. Razlagali so nam mali katekizem in nas tako govora vadili, da smo sami med seboj bili učenci in učeniki. Navadne molitve smo morali znati prav po katekizmu. To sicer ni nič posebnega, a za Celovško semenišče je bilo potrebno. Z mladega nemščine privajeni, smo se odvadili našega govora, navadne molitve je pa skorej vsak drugači zavijal. Na slovnico so pa takrat pazili, kedar so pregledovali naše homiletične sestavke. Večidel so takrat z vsakim posebej se pogovarjali, najpreje mu sestavek razložili, potem pa slovniške pogreške mu popravljali. To jim je stalo mnogo truda.

(Konec prihodnjič.)

Ni ga nad človeško oko.

(F. Rup.)

K nekemu misijonarju severne Amerike pridz Indijanska žena, da bi poslušala keršanski poduk. Čestite zgodbe sv. pisma so jo tako zanimivale, da je postala prav zgovorna. Pravila je precej dogodeb in basni iz svojega doma, in teh eno naj tukaj povem.

Njenih prednikov nekdo je zgubil v boju svoje desno oko. Poskušal je, če si ga nadomesti s kakim živalskim očesom, ki bi mu primerno služilo. Ta mož je bil Kanadec, derzovit lovec in serčen vojak. Najprej si nastavi orlovsko oko. Orel iz visočine gleda, vse stvari pod seboj dobro zapazi, in bister je njegov pogled. Vendar kmalo občuti Indijan, da mu manjka perut, po katerih bi se vzdigal v zrak, in ostrih krempljev, s katerimi bi zagrabil svoj plen. — Kanadec si poišče toraj oko iz nižine, v kateri tudi on živi in prebiva; zato si ga izposodi od velikanske črepaha, ki po lužah lazi ter merčese lovi. Pa s tem očesom vidi le motno in samo pred se, zato ga zaverže. — Izvoli si čapljinu oko. Čaplja na dolgih svojih nogah ob vodi postaja, tam preži na ribe in žuželke, ktere z dolgim kljunom nabada in lovi. S takim očesom je Kanadec sicer dobro videl vodam na dno in v skalne spokljine, vendar na lovu in v vojski ž njim ni bil zadovoljen. — Da si opomaga, vjame lisico ter lisičje oko sebi pomeri. To mu je služilo prav; že od daleč je opazil, kar se je gibalo ali letelo; prav izversten lovec je Kanadec postal. Z lisičjim očesom je pa tudi sovražnika ugledal že v veliki daljini; skrito se mu je postavil v bran, da ga je zmagal ali ukončal. Tako si je mož poslalil svoje ime med sosedi in tujci!

To je pravila žena Indijanka; njena basen je upom in željam divjakov primerna. Kanadec ne pozna večje sreče od bogatega lova, niti večega veselja od zmage svojih sovražnikov. Zato mu je bilo lisičje oko posebno po volji. — Ti pa, ki si keršansko podučen, vedi, da je oko svetilo tvojemu telesu. Ni ga lepšega očesa nad oko človeško, ker to samo se obrača od zemlje proti nebesom. Če je pa tvoje oko dobro in nedolžno, dobro in nedolžno bo tudi vse tvoje djanje in zadržanje.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Wank Mih. provizor v Arijah, je dobil faro Otmanje. Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Šavbah Jan. iz Doberlevesi na Blatnisko planino; Wernig Seb. iz nemške Kaple v Požarnico in na njegovo mesto Wolf Rud. Kuracijo v Apačah oskerbuje č. g. Ledvinko Alojzij, fajmošter v Galiciji.

Milostljivi knezoškof bodo dne 22. junija birmovali na Otoku; dne 24. v Čančah; dne 26. v Porečah; dne 3. julija v Šmihelu blizo Gospevete in dne 6. v Kernemgradu.

Vabilo na naročbo.

S to številko konča „Besednik“ prvo polovico t. l. Vabimo častite naročnike, ako niso naročeni za celo leto, naj kmalo ponovijo naročnino.

Prijateljem lista moremo postreči še z vsemi letošnjimi številkami.

Opravništvo „Besednika“.